

Podmaniczky Frigyes báró.

Podmaniczky Fr. báró szül. 1824-ben s atyjának Podmaniczky Károly br.-nak 1833-ban történt haláláig otthon neveltetett. Anyja, ki a németországi Nosticz-Jänkendorf családból való volt, 1834-ben őt, Frigyeset és testvéröcscsét, Ármint, a nevelőjökkel, Hunfalvi Pállal Miskolcra küldötte, hogy a magyar nyelvvel és szellemmel teljesen megismerkedjenek. 1838-tól 1842-ig a gymnásiumi tanulmányokat az evangélikusok budapesti középiskolájában folytatta és végezte be. 1842-től 1843-ig a jogot Késmárkon hallgatta, hová nevelője jogtanárnak választatott volt meg. 1843-ban Ráday Gedeon gróf, Pestmegye követe mellé rendeltetett irnokul s mint ilyen Pozsonyban időzött az 1843/4-ki diéta alatt. 1845-ben Berlinbe ment az egyetemre,

tanulmányainak betetőzése végett s onnan a keleti orosz tartományokat, Oroszországot, Hollandiát, Svájcot, Dániát, egész Svédországot bejárva, egy évi távollét után 1846. tavaszán hazatért s innen kezdve egész 1847. őszeig Pestmegyében mint aljegyzőt látjuk őt működni. Tehát csak tanulmányainak befejezése és ismereteinek utazások által is gyarapítása

után lépett a közpályára és haladt azon tovább.

1847. őszén már mint korengedélyt nyert mágnás Pozsonyba indult s mint a felsőház tagja részt vett az 1847/8-ki pozsonyi országgyűlésen, hol is 1847. november havában az administratori kérdésben tartott első nyilvános beszéde által tünt fel. Részt vett 1848. nyarán mint a felsőház tagja és korjegyzője a Pestre összehívott országgyűlésen is. De csakhamar elhagyta a törvényhozás



PODMANICZKY FRIGYES BÁRÓ.

termét és 1848. szeptember havában a schwechati táborba indult s mint honvéd szolgálta a hazát a világosi fegyverletételig, működ-
vén 1849. augusztus 13-ig a gr. Károlyi nevet viselő 16. huszár
ezredben mint százados osztály-parancsnok.

Véget érven a honvédhadjárat, bekövetkezett reá is, mint sok
annyi másra az, hogy még 1849. augusztus havában beosztatott a
gyalogsághoz, a 7-ik, utóbb a 8-ik gyalog-ezredhez mint közlegény s
itt szolgált 1850. július haváig, a mikor szabadsággal hazabocsátta-
tott, — végelbocsátatását a katonaságtól csak 1850. decemberben
nyervén ki.

A gyorsan befutott katonai pálya élményei és viszontagságai
után falura vonult vissza s ott 1869-ig kevés kivétellel csakis az
irodalomnak, társaséletnek és a vadászatnak szentelte életét. Ekkori
visszavonulása nevezetes fordulópontot képez Podmaniczky életében,
mert ezen idő alatt fejtett ki bámulatos productivitást az irodalom
terén s lett ezáltal azon kornak, főleg a magasabb társadalmi kö-
rökben legolvasottabb s legkedveltebb írója. Ime irodalmi munkás-
ságának gyümölcsei azon időből: 1. «Utleírás» (Olaszország, Svéd-
ország, Dániában). Megjelent 1853-ban. 2. «Fekete domino» regény
2 kötetben, 1854. 3. «Az alföldi vadászok tanyája», regény 3 kö-
tetben 1854. 4. «Tessék ibolyát vénni!» regény 4 kötetben 1855.
5. «A kékszemüveges nő» regény 2 kötetben 1856. 6. «Régen tört-
ént mindez» regény 3 kötetben 1859. 7. «Egyetlen könyecsepp»
regény 2 kötetben 1864. 8. «Margit angyal» (a 4 sz. alatt említett
regény folytatása) regény 2 kötetben 1866. 9. «A kedvencz» regény
2 kötetben 1868. 10. «Álom és valóság» beszélyek 2 kötetben 1868.
11. «Apály és dagály» beszélyek 2 kötetben; megjelentek a 60-as
években.

Tehát egy tisztességes kis könyvtár az, a mit Podmaniczky
báró ama nehéz napokban visszavonultságában összeirt. Regényei-
nek és beszélyeinek célja volt, hogy főleg a magasabb osztálybeli
magyar női közönséget magyar munkák olvasásához szoktassa, a
mire még most is nagy szükség volna. Ezen kiváló irodalmi mun-
kálkodást azzal tüntette ki a tudományos akadémia, hogy 1860-ban
megválasztotta Podmaniczkyt levelező tagjának.

Mihelyt derengett ismét az alkotmányosság napja, Podmanicz-
kyt újból a közpályán találjuk, megosztva tevékenységét az íróasz-
tal és a zöldsasztal között. 1861-ben Szarvas városa választotta őt
meg képviselővé s ugyanekkor lett a képviselőház másodalelnökévé
is. A szarvasi vál. kerület hü is maradt Podmaniczkyhoz egész
1874-ig mindannyikor megválasztván őt képviselőjének.

A hirlapírodalomban is nyomokat hagyott maga után Podma-
niczky. 1869/70-ben a «Hazánk» című politikai napilap szerkesztője
volt s ebben a főváros szabályozásáról egy hosszú cikksorozatra osz-
tott kitűnő és alapos tanulmányt irt, mely ugy Andrássy Gyula gróf-
nak, mint Tisza Kálmánnak igen megtetszett. És a mit ő akkor irány-
adó körökben is figyelmet keltőleg, a főváros szabályozása és szépítésé-
ről mintegy program mot megirt, az a nagy elégtétele és büszkesége

van, hogy azt ma már nagy részt megvalósítva lássa, nem csak, de mint 1873. mártiusában kinevezett közmunkatanácsai alelnöknek módjában volt, gyakorlatilag is erre befolyjni. Az utolsó 10—11 év óta, ugyyszólva Podmaniczky ideje alatt öltött Budapest valóban világvárosi szint és pompás alakot s erre ő annál büszkébb lehet, mert itt töltvén el gyermekéveit, átélvén az 1835-ki cholérát s a nagy vizáradást, látta és ismerte Pestet elhagyatott, szegényes, kicsinyes állapotában is.

Szomorú fordulópontot képez Podmaniczky életében az 1869. év, mint melynek őszén vagyonát vesztette el. Ezentul már a maga keresményéből lévén kénytelen megélni, ugyanezen év őszén kineveztetett az akkor alakuló észak-keleti vasúthoz személyügyi főnöknek. 1870-ben belépett mint százados a honvédseregbe és ott 1874-ig szolgált mint szabadságolt állományu tiszt. 1875-ben lemondván szabadságolt állományu állásáról, a szolgálaton kívüli állományba helyeztetett át, mikor is Ő Felsége az őrnagyi rangot adományozza neki, — háboru esetén szolgálatot tenni kötelezvé magát Podmaniczky.

Már említők, hogy 1873-ban a fővárosi közmunkák tanácsának alelnökévé lett; 1875. mártiusban a nemzeti színház intendánsává neveztetett ki. Mindkét állást mai napig megtartotta s ritka buzgalommal, kötelességérzettel töltötte be; ugy azokban, mint ujabban a kir. dalmüszínház élén kiváló szolgálatoikat téve a nemzetnek.

És a férfit, kinek élete egy szakadatlan munkásság láncolata, a ki a honvédelem és irodalom terén, a fővárosi szinművészet élén és Budapest modern világvárosi bámulatos átalakulásának vezetésében maradandó érdemeket és országszerte ismert, becsült és tisztelt nevet vivott ki magának, valóban meg is érdemelte, hogy az egész újabb alkotmányos korszakon át a nemzet törvényhozóinak sorában foglaljon helyet. Már említők, hogy 1861-től 1874-ig Szarvas várost képviselte; onnan kezdve 1875-ben a nagy-laki (Csanád megye), 1878-ban Budapest VI-ik kerülete, 1881-ben és 1884-ben is az ó-kanizsai kerület választotta őt meg orsz. képviselőjévé.

Mióta élete a politikától eltérő, gyakorlati irányt vett s mióta egy egész ember teljes munkaképességet igénybe vevő fontos foglalkozási köröket tölt be, még pedig 60 éves életkora daczára ifju testi és lelki rugékonysággal és nagy sikerekkel, irodalommal és politikával nem foglalkozik, de ezért hivatalos functióban teljesített nagy szolgálataival kárpótolja a nemzetet.

Prileszky Tádé.

A Prileszkyek ősrégi nemes családja nevét és eredetét veszi Prilesz trencsénmegyei, a trencsén-töplici fürdőhely közelében fekvő kis tótajku helységtől, mely a család ősi birtokát képezé. Hirneves család e vidéken ember emlékezete óta. A feudális időkben a Pri-